

ESAVJETOVANJE: PRIJEDLOG NACIONALNOGA KURIKULA PREDŠKOLE

Komentari Mreže Cjeloživotno učenje za sve

OPĆI KOMENTARI

Javljamo se kao koordinator Mreže Cjeloživotno učenje za sve* (www.obrazovanjezasve.hr), koja okuplja 22 organizacije civilnog društva, jedan znanstveni institut i dvije obrazovne ustanove, kao i 8 individualnih stručnjaka. Mreža se zalaže za pravičan i uključiv sustav odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj, od ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja do visokog obrazovanja i obrazovanja odraslih.

Kao opći komentar na prijedlog Nacionalnog kurikula predškole podržavamo prethodne komentare stručnjaka okupljenih na platformi Udruge SIDRO, kao i komentare Hrvatske psihološke komore, koji traže povlačenje predloženog kurikuluma i izradu novog dokumenta, između ostaloga zbog niza spornih prijedloga kojima se uvodi tzv. „školifikacija“ ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kroz odgojno-obrazovna očekivanja (tj. ishode učenja) i načine vrednovanja koji nisu primjereni djeci rane i predškolske dobi.

Zagovaramo proces izrade javnih politika koji je temeljen na znanstvenim spoznajama te na otvorenom dijalogu sa strukom i dionicima, kako bi javnopolitička rješenja bila kvalitetna te u najboljem interesu djece. Podrazumijeva se dijalog koji je obuhvatniji od samo konzultacija putem eSavjetovanja.

Ipak, kao doprinos za izradu novog Prijedloga, u nastavku teksta donosimo komentare na specifične sekcije dokumenta s ciljem osiguravanja da javnopolitički dokumenti u području odgoja i obrazovanja Hrvatskoj vode dovoljno računa o načelima pravičnosti i uključivosti u svojim ciljevima i mjerama.

SEKCIJA A: Načela

Članovi Mreže Cjeloživotno učenje za sve pozdravljaju činjenicu što načela pravičnosti i uključivosti zauzimaju prioritetno mjesto u Nacionalnom kurikulu predškole kroz načela „jednakosti obrazovnih mogućnosti za sve“, „obveznosti“, „inkluzivnosti“ i „poštovanja ljudskih prava i prava djece“. Također pozdravljamo korištenje termin „skupina u nepovoljnom položaju“. Predlažemo sljedeće izmjene teksta:

IZMJENA 1:

Kod načela „inkluzivnosti“, treba izbjeći termin „djeca s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama“ jer je to termin koji se odnosi na svu djecu u nepovoljnom položaju i ne mogu stajati kao posebna kategorija. Isto vrijedi i za „socijalnu isključenost“ - sva nabrojana djeca pod ovim načelom su u povećanom riziku socijalne isključenosti.

IZMJENA 2:

Predlažemo da se spoje načela „jednakosti obrazovnih mogućnosti za sve“ i „inkluzivnosti“ te da se nazivi izmijene. Slijedi prijedlog novog, doradenog teksta:

pravičnost i uključivost – svako dijete ima pravo na svoj najviši odgojno-obrazovni razvoj, a jednakost obrazovnih mogućnosti temelji se na društvenoj pravičnosti. Načelo uključivosti donosi obrazovnu jednakost za djecu u nepovoljnome položaju kojima sudjelovanje u programu predškole može pomoći u ublažavanju čimbenika rizika. Skupine djece u nepovoljnome položaju mogu uključivati: djecu s teškoćama u razvoju, djecu s razvojnim rizicima i razvojnim odstupanjima, djecu pripadnika nacionalnih manjina, darovitu djecu, djecu iz obitelji osobe nižeg socioekonomskog statusa, djecu koja žive u ruralnim, udaljenim i izoliranim područjima, djecu izbjeglica i tražitelja azila, djecu s otežanim obiteljskim karakteristikama (djecu iz jednoroditeljskih obitelji, iz konfliktnih obitelji, djecu u alternativnoj skrbi).

KOMENTAR (3)

Načelo „obveznost“ navodi kako je „predškola zakonom obvezna“. Po zakonu o Predškolskom odgoju i obrazovanju predškola nije obavezna već su JLS dužne organizirati predškolski odgoj i obrazovanje (članak 2) za razliku od Zakona o odgoju i obrazovanja u osnovnoj i srednjoj školi gdje koji (članak 14) kaže da osnovno obrazovanje počinje upisom u prvi razred i da je obavezan za svu djecu. Ovime se dovodi u pitanje provodivost ovog načela, kao i osiguravanje pristupačnosti predškolskog odgoja i obrazovanja svoj djeci.

SEKCIJA D. Plan i način izvođenja

UPIS DJECE U PROGRAM PREDŠKOLE

U ovom dijelu dokument navodi se kako: „Nadležno upravno tijelo županije, odnosno gradski ured Grada Zagreba i upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za predškolski odgoj i obrazovanje te skrb o djeci predškolske dobi, dužni su obavijestiti roditelje djece koja nisu uključena u redovite programe predškolskoga odgoja u dječjem vrtiću o vremenu i mjestu upisa djece u program predškole“.

Prema analizi Mreže Cjeloživotno učenje za sve jedan od ključnih problema je nemogućnost egzaktnog utvrđivanja broja djece koja su obveznici predškole i broja djece koja predškolu zaista i upisuju, iako se radi o zakonskoj obvezi. Na nacionalnoj, kao ni na regionalnim i lokalnim razinama, za RPOO nisu uspostavljeni standardizirani mehanizmi međuresorne suradnje i razmjene informacija, što dovodi do nevidljivosti te djece u zajednicama. Time se dovodi u upitnost provodivost ove mjere. Stoga je Mreža formulirala sljedeće preporuke:

- Definirati proceduru identificiranja obveznika predškole i praćenje njihovog statusa
- Razviti model praćenja i izvještavanja o broju i profilu djece koja nisu uključena u programe RPOO-a
- Donijeti odluku o nadležnoj ustanovi za koordinaciju procesa praćenja podataka na nacionalnoj razini
- Uspostaviti standardizirane mehanizme međuresorne suradnje i razmjene informacija u vezi evidentiranja i praćenja podataka.

ORGANIZACIJA PROVEDBE

U predzadnjem odlomku se navode mjere za „djecu s posebnim potrebama“.

Mreža Cjeloživotno učenje za sve snažno zagovara da se više ne koristi taj termin u javnopolitičkim dokumentima, jer ne postoje „posebne potrebe“ – potrebe su jednake, ali ih djeca u nepovoljnom položaju ne mogu zadovoljiti bez osigurane podrške. Treba se precizno govoriti o skupini djece na koju se mjera cilja, npr. djeca s teškoćama u razvoju, djeca s razvojnim rizicima i razvojnim odstupanjima, djeca sa specifičnim teškoćama u učenju (npr. disleksija, disgrafija, ADHD), i dr.

Zatim, još važnije, smatramo da se mjere podrške za djecu u nepovoljnom položaju ne smiju ograničiti na samo određene skupine, a ne na druge (npr. na siromašnu djecu). Predlažemo da se napiše „Djeca u nepovoljnom položaju imaju pravo na ....“.

Osim toga, predlažemo da se dodaje tekst .

„Predškolske ustanove surađuju s drugim ustanovama koje pružaju usluge iz domene rane intervencije u djetinjstvu kako bi se omogućila sveobuhvatna rana intervencija i unaprijedila uključivost predškolskih ustanova.“

PRISTUPI I NAČINI RADA

Na kraju predzadnjeg odlomka (koji počinje riječima „Uvažavanje različitosti, ...“) predlažemo da se dodaje sljedeći tekst:

"Potiču se odgojno-obrazovne prakse koje prepoznaju i uvažavaju različita iskustva djece i njihovih obitelji, kulturološku pozadinu, kao i identitet djece (posebice djece iz skupina u nepovoljnom položaju) te na taj način pridonose stvaranju uključive atmosfere u kojoj se podržava autonomija djece te promiče povezanost između djece, ali i djece i djelatnika."

ULOGA ODGOJITELJA, UČITELJA I STRUČNIH SURADNIKA U PROGRAMU PREDŠKOLE

U trećem odlomku se opet koristi termin „djeca s posebnim potrebama“. Ponavljamo komentar koji smo naveli ranije u tekstu:

Mreža Cjeloživotno učenje za sve snažno zagovara da se više ne koristi taj termin u javnopolitičkim dokumentima, jer ne postoje „posebne potrebe“ – potrebe su jednake, ali ih djeca u nepovoljnom položaju ne mogu zadovoljiti bez osigurane podrške. Treba se precizno govoriti o skupini djece na koju se mjera cilja, npr. djeca s teškoćama u razvoju, djeca s razvojnim rizicima i razvojnim odstupanjima, djeca sa specifičnim teškoćama u učenju (npr. disleksija, disgrafija, ADHD), i dr.

Zatim, i još važnije, smatramo da se mjere podrške za djecu u nepovoljnom položaju ne smiju ograničiti na samo određene skupine, a ne na druge (npr. na siromašnu djecu). Predlažemo da se napiše „djeca u nepovoljnom položaju imaju pravo na ....“.

Osim toga, predlažemo da se doda tekst:

„Odgojitelji surađuju s drugim ustanovama koje pružaju usluge iz domene rane intervencije u djetinjstvu kako bi se omogućila sveobuhvatna rana intervencija i unaprijedila uključivost predškolskih ustanova.“

SEKCIJA E. Praćenje i vrednovanje

Karakteristike kvalitetnoga vrednovanja postignuća i napretka djece

Predlažemo da se načelo „Pravednost“ preimenuje u „Pravičnost i uključivost“ te uz postojeći tekst opisa načela predlažemo da se doda sljedeći tekst:

„Uvode se adekvatne prilagodbe testiranja psihofizičkog stanja djece iz skupina u nepovoljnom položaju slučajevima kada postoji sumnja da će rezultati testiranja biti valjani (npr. kod nepoznavanja hrvatskog jezika)“

SEKCIJA F. Suradnja dječjega vrtića i osnovne škole

Pod „polazištima za osiguravanje kvalitete odgojno-obrazovnog kontinuiteta između dječjega vrtića i škole“ predlažemo da se dodaju još dvije točke:

- izrada tranzicijskih planova za jačanje suradnje između osnovnih škola i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te uvođenje tranzicijskih planova u vrtićki kurikulum*
- informiranje roditelja o tranzicijskim praksama i aktivno uključiti roditelje u tranzicijske procese“*